

פחד דוד

פרשת
העלות

י"ט סיון
תשע"ה

769

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוך רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוך רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 19:06 | 19:22 | 19:15 | 19:23

מוצאי שבת 20:24 | 20:27 | 20:29 | 20:25

רבינו תם 21:00 | 20:57 | 21:01 | 20:58

משכיל לדוד

פנימיות האדם מזדככת באש התורה

זכה אהרן להדלקת המנורה שהיא סמל הפנימיות. זכה ב' כתוב בגמרא (סנהדרין קה, ב) שכל רב שבני עירו אוהבים אותו אין זה מעלה בשבילו, אלא זה בגלל שלא מוחה בהם במילי דשמיא. ונראה שאף זה חסרון בשבילו, כי מאחר ואינו מוחה, מראה שבפנימיותו אינו כואב שעושים עולה נגד ה', ומזה שלא כואב לו בפנימיותו על החטא שעושים, רואים שהמדרגה שלו נחותה, ולא ראוי להיקרא רב.

ג' הנה ירבעם בן נבט זכה למלוך על ישראל, כי לא חשש מלהוכיח את שלמה המלך על שבנה ארמון לאשתו וחסם את הדרך לעולי הרגלים, ואמר לפני שלמה המלך איך אתה דואג לכבודך וכבוד אשתך לפני כבוד ה' - שיהא קל לעולי רגלים שעולים לבית המקדש לכבוד ה'. ולבסוף נענש ירבעם, וכתוב בחז"ל שנענש בגלל שהוכיח את שלמה המלך ברבים. והוא סתירה, שבתחילה אמרו חז"ל שזכה למלוכה בגלל שהעזי להוכיח את שלמה, ולבסוף אמרו חז"ל שנענש על זה.

והסבירו חז"ל (סנהדרין קא, ב) כי כשהוכיח ירבעם את שלמה המלך צדק בזה שהוכיח את שלמה, אלא על כך שהוכיחו ברבים נענש שיבוא לידי ניסיון שלא יכול היה לעמוד בו. שכשחטא ירבעם בעצמו ומנע מעולי הרגלים מלעלות לירושלים ועמד והחטיא את ישראל בעגלי עבודת כוכבים, אמרו לו איך העזת בשעתו להוכיח את שלמה המלך על שלא סלל כביש לעולי הרגלים בדבר שאתה חוטא בו עכשיו באופן חמור יותר ומונע מעולי הרגלים מלעלות לבית המקדש בכלל, הלא נאמר (ב"מקז, ב) "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים", אלא שנתגלה שבפנימיותך אז בשעה שהוכחת את שלמה שלא היתה כוונתך לשם שמים ועל כך חזר וחטא בזה. משום שגם כשמוכיחים את השני יש הלכות, ואם אדם לא שלם בעצמו בדבר שרוצה להוכיח, אין לו זכות להוכיח את השני בזה (עי' חפץ חיים לשון הרע י, ג), מפני שחלק מדיני ההוכחה הוא שהמוכיח יעשה את ההוכחה בצורה יפה ונעימה שתיכנס בנחת לאוזני המוכח. ומי שבעצמו לא שלם בדבר שמוכיח עליו, יאמר לו השני עד שאתה מוכיח אותי, תוכיח את עצמך מקודם.

הנה ארע בעת שנתתי שיעור, התפרץ לבית המדרש אדם והתחיל לדבר נגדי קשות, ומיד קמו שומעי השיעור להשתיקו בצעקות וביוכיחים. יצאתי מוחץ לבית המדרש, באו אלי וקראו לי להיכנס פנימה ולהמשיך בשיעור. אמרתי להם מדוע ביזיתם אותי, אמרו לי אדרבה קינאנו לכבוד התורה, לכבוד הרב. אמרתי להם גם להוכחה יש דינים, וצורת ההוכחה צריכה להיות בנחת ובישוב הדעת ולא בהתלהמות וברעש כמו שהיה. על כל פנים, רואים את חשיבות הפנימיות שהיא משמשת כחלק מדיני מצות "הוכח תוכיח", שלפני שמוכיחים את השני צריכים להיות שלמים בפנימיותנו.

ומאחר והאדם הוא כדוגמת המנורה להיותו דומה מבית ומחוץ למנורה, רמז ה' למשה שרק על ידי שירוק האדם את עצמו לאש שהיא התורה, יהיה האדם דומה מבפנים כמבחוץ.

"וזה מעשה המנורה מקשה זהב". (במדבר ח, ד)

כתב רש"י בפרשת תרומה (שמות כה, לא): "לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית ממאליה".

יש להקשות, הנה במדינת וושינגטון בארצות הברית קיים מוזיאון שיש בו צורות מזהב של כל הנשיאים שכיהנו בנשיאות המדינה. הצורה נעשתה גם כן מגוש אחד של ככר זהב, אם כן במה התקשה משה רבנו יותר מהאומנים שעשו את הפסלים האלו להבדיל בין קודש לחול.

ונראה לבאר בסייעתא דשמיא, שבדואי ליצור צורה מזהב אין זו בעיה כפי שיצרו אמני הזהב בפסלי הנשיאים של אמריקה. אבל צורות אלו הן חיצוניות בלבד, והזהב שבפנים אינו כלום, רק גוש זהב חסר צורה. אבל את המנורה ציווה ה' לבנות שגם בפנימיותה תהיה מנורה ולא סתם חומר זהב גלמי. בזה התקשה משה רבנו איך ליצור גם את חלל הצורה של המנורה לשם מנורה, והוקשה למשה רבנו איך לכוין את פנימיות המנורה להיות יפה מבית ומחוץ, עד שאמר לו ה' שישליך לכבשן ותצא ממאליה.

והאמת היא שבדווקא ציווה ה' ליצור את המנורה גם מפנימיותה, משום שהמנורה היא כנגד התורה, כמו שכתוב בחז"ל (ב"ב כה, ב) "הרוצה שיכחים ידריס", כלומר הרוצה להתעלות בתורה יתפלל לצד דרום ששם המנורה הטהורה שהיא כנגד התורה, והלא תורה צריכה פנימיות, כמו שמצינו שלא קיבלו בני ישראל את התורה עד שהיו "איש אחד בלב אחד", ורק כשהיו שלמים בפנימיות אישיותם זכו למעמד הר סיני, וכן גם הלוחות היו עם פנימיות, והכתב היה גם בתוך החלל שלהם, כמו שכתוב (שמות לב, טז) "חרות על הלוחות". ולכן גם המנורה שמשמלת את התורה היתה צריכה להיות מכוונת גם בפנימיותה.

ולכן אמר ה' למשה שהמנורה תיעשה ממאליה, לרמז שהאדם בנוי ממאליו גם בפנימיותו שיש בו עצמו כח להתגבר על היצר הרע ולתקן את הפנימיות שלו על ידי התורה, כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל, ב) "בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין", ו"אלמלא הקב"ה עוזרו [לנצח את היצר הרע] אינו יכול לו", והתורה היא ממש הנשק כנגד היצר הרע, ובתורה יש כח להתגבר על היצר הרע ולתקן את הפנימיות, משום שהתורה מורכבת משמותיו של ה'. והיינו שעל ידי שהאדם יזרוק את עצמו בעמלה של תורה, יהיה שלם מבית ומחוץ כמו המנורה הזאת שיוצאת ממאליה מן האש יפה ושלימה. והנה רק הקב"ה היה יכול להשלים את פנימיות המנורה, להיות בבחינת מנורה כמו שהיא נראית מבחוץ. לכן גם לגבי פנימיות האדם, רק הקב"ה מתקן את פנימיותו כשזורק את עצמו לאש התורה.

ונביא מספר דוגמאות על חשיבותה של הפנימיות, ואיך שהפנימיות היא המבחן האמיתי למדרגתו של האדם.

א' בית מקדש שני נחרב על מעשה קמצא ובר קמצא, ששנאו זה את זה, והוא חטא בפנימיות הלב. הפוך מ"וראך ושמח בליבו" של אהרן הכהן ששמח על שנבחר משה אחיו הקטן להיות מנהיג לישראל הגם שהיה צעיר ממנו, ולכן

הילולא דצדיקיא

- יט - רבי שאול סתהון דבח מח"ס "דבר שאול"
- כ - רבי חיים מרדכי לבטון מח"ס "נכח השולחן"
- כא - רבי שמעון סופר
- כב - רבי איתמר רוזנבוים האדמו"ר מנדבורנא
- כג - חכם רפאל אלשוילי זצ"ל רבם של יהדות גרוזיה
- כד - רבי מסעוד הכהן אלחדד מח"ס "שמחת כהן"
- כה - רבי מרדכי אליהו

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "רני ושמחי". (זכריה ב)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרת המנורה והנרות שראה זכריה, שהוא מענין הציווי בפרשה על ענין הדלקת הנרות אל מול פני המנורה.

"רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך נאם ה'". (ב. יד.)

חכמינו אמרו כי "אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה". על ידי שמחה של מצוה, האופפת את כל הגוף ונותנת בו חיות, מזדכך הגוף ומרומם ונעשה ראוי להשראת השכינה.

לפיכך אומר השם יתברך:

"רני ושמחי בת ציון" - התכוני ברינה ובשמחה - "כי הנני בא ושכנתי בתוכך" - כי מבקש אני להשרות את שכנתי בתוכך, ועליך לעשות עצמך ראוי לכך על ידי שמחה.

("צווארי שלל")

"כי הנני מביא את עבדי צמח". (ג. ה)

מה טעם נקרא מלך המשיח בשם 'צמח' ?

כי אף על פי שכעת דומה עלינו כאילו כבר נכרת כל נצר ממלכות בית דוד, בכל זאת להוי ידוע כי השורש עודנו חי וקיים ורק נסתר הוא מעינינו, ובבוא העת הנכונה יצמח מאליו ויתגלה לעיני כל.

משל למה הדבר דומה?

לשורש של צמח הטמון עמוק באדמה זמן ניכר, ורק בהגיע העת המתאימה הריהו מתחיל לנבוט ולצמוח, עד שהוא מוציא אילן גדול נושא פרי.

מלך המשיח ישנו ונמצא, והוא יתגלה בעת שיעלה רצון מלפני השם יתברך.

("מלבי"ם")

שנת הארץ

מהפסוק "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה", דרשו חז"ל; לכם - לכל צרכיכם. דהיינו שפירות שביעית לא ניתנו רק לאכילה, אלא גם לצרכים אחרים.

אלא שמאחר והתורה כתבה את הצרכים האחרים עם האכילה, למדו חז"ל שהצרכים המותרים הם כמו אכילה, דהיינו שכמו שבאכילה ההנאה מהפרי והביעור הם חלים ממש באותו זמן, כך מותרים הצרכים שהאכילה וההנאה באותו רגע.

ועל פי זה אמרו חז"ל שמותר להשתמש בפירות שביעית לסיכת הגוף, להדלקת הנר או לצביעה. אולם אין להשתמש בהם לצורך כביסה או לשימוש רפואי. וכמו באכילה, ההיתר להשתמש לדברים אלו הוא בדרך הרגילה כל השנים.

במסילה נעלה

מאפילה לאור גדול

על נסיעה ברכבת, ויאלץ לצעוד לביתו באופן רגלי מרחק רב. אולם מצד שני - כרטיס ההגרה נותן פתח לתקווה, ובלאו הכי אם יגיע לדירתו כעת אולי יתפס על ידי בעל הדירה ויושלך ממנה החוצה.

כך עמד הבחור בחנות בה נמכרים כרטיסי ההגרה והתלבט במשך כעשרים דקות, אולם לא הצליח להגיע לידי החלטה. בינתיים אנשים רבים נכנסו ויצאו מן החנות כאשר חלקם רכשו כרטיסי הגרלה, וחלקם רכשו מוצרים אחרים שנמכרו בחנות.

לבסוף, החליט הבחור כי אין לו מה להפסיד אם ירכוש את כרטיס ההגרה, ובמטבעות הבודדות שנותרו בכיסו הוא רכש כרטיס ההגרה.

לא חלף זמן רב והנה לתדהמתו המרובה נודע לו שהכרטיס שבידו - הוא ולא אחר - הינו הכרטיס הזוכה! וזכיותו עומדת על סכום השווה לאלפי דולרים!!!

הבחור לא ידע את נפשו מרוב גיל ושמחה ומילא פיו שיר ושבח לבורא העולם על כי נתקיימה בו הברכה בצורה מהירה כל כך. מיד שב אלי וסיפר לי את כל הקורות עמו, ותרם מזכיותו למוסדותינו הקדושים, תוך שהוא מספר לי בהתרגשות על מעשיו למן הרגע בו יצא ממשרדי ועד לזכייה הגדולה.

אין ספק שממעשה זה ניתן ללמוד על כוחה העצום של האמונה. בחור זה לא הסכים לקחת ממני כל סכום כסף, אלא ביקש לקבל את מזונו רק מידי הקב"ה!

וכשראה הקב"ה שהבחור בוטח בו לבדו - הוא סובב את העניינים כך שבזמן שהבחור עמד בחנות והתלבט האם לרכוש את כרטיס ההגרה או לא - באותו הזמן נרכשו הכרטיסים שלפני הכרטיס הזוכה, ומשהגיע תור הכרטיס הזוכה להימכר - גמלה בלבו ההחלטה לרכוש כרטיס הגרלה, וכך הוא זכה בסכום הכסף.

באחד הימים, בזמן שהותי בפריז בא לפני בחור וסיפר לי בצער רב על היותו מובטל וחסר מקור פרנסה, ותאר באוזניי את מצבו הכלכלי הקשה עד שהגיע לפת לחם ממש.

על פי דבריו, כיון שלא שילם את חובותיו לחברת החשמל והגז - דירתו נותקה מחשמל ומגז. ומאותה סיבה, בעל הבית אשר ממנו הוא שוכר את דירתו מבקש להוציאו מן הדירה ומחפש אחריו בכל מקום, שכן כאמור גם את תשלומי שכירות הדירה הוא לא שילם כבר מספר חודשים כיון שלא היה לו ממה לשלם.

מסיבה זו, בכל פעם שהוא מבקש להיכנס לדירתו - עליו לחשוב על תחבולות ותכסיסים כיצד יכנס לביתו מבלי שבעל הבית יבחין בו.

כשמעתי את תיאור מצבו הקשה ואת עניותו הנוראה, ביקשתי לתת בידו סכום כסף ראשוני, אשר יהיה בשבילו עזרה ראשונה כלכלית ויאפשר לו לקנות את צרכיו הדחופים. אולם הבחור סירב ליטול את מתנתי ואמר שכל בקשתו היא רק לקבל את ברכתי לפרנסה בשפע.

מובן שברכתי אותו כפי שביקש, אולם בנוסף לכך הוספתי והפצתי בו שיקח ממני גם את תרומתי. אך הבחור סירב ואמר שהוא אינו מעוניין בסיוע כספי אלא רק בברכה, ולאחר שקיבל את הברכה שביקש - יצא מחדרי ופנה לדרכו.

בצאתו מחדרי, חכך הבחור בדעתו מה יעשה בפרוטות האחרונות שנותרו בכיסו - האם ירכוש בהן כרטיס נסיעה ברכבת לצורך נסיעה חזרה לביתו, או שמא ינסה את מזלו וירכוש כרטיס הגרלה?

ההחלטה הייתה קשה, כיון שאם ירכוש את כרטיס ההגרה - יצטרך לוותר על

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

בכל דרך אפשרית

אסור לספר רכילות בפני אדם אחד, וכל שכן בפני רבים. איסור רכילות הוא בין בפה ובין בכתב. בין כשמספר על מי שגינה אותו עצמו, ובין כשמספר על מי שגינה את סחורתו, כיון שמכניס שנהא בליבו.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

המתכון לאושר אמיתי

"על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו". (במדבר ט, יח)

מצינו בתורה הקדושה שכל מסעותיהם וחניותיהם של בני ישראל במדבר היו על פי ציווי ה'. כל העם כולו היה נכון ומזומן לשמוע לקול ציווי ה', וכאשר ראו סימן משמים שעליהם עתה לחנות או להתחיל לנסוע, עשו זאת ללא שהיות. אף שחנייתם היתה קצרה מאוד וכבר לאחר מספר שעות היו צריכים לאסוף המטלטלים ולהמשיך במסע. ויש לנו ללמוד מוסר השכל מאלו הדברים, שאף חיינו אנו צריכים להתנהל על פי ה' ותורתו, וגם בזמן שנוח לנו לפעול את פעולתנו על פי רצוננו האישי כפי נוחיותנו, יש לנו להעמיד תחילה את רצון ה' בראש מעיינינו ולפעול על פיו לבדו. לעיתים היצר מטעה את האדם שמשכנעו לפעול באופן מסוים בטענה שזהו רצון ה', אך למעשה אם יעמיק חקר יוכל לראות שאין זה רצון ה' כלל ועיקר, אלא רצון היצר הרע המנסה בכל כוחו להכשיל את האדם ולמנוע ממנו לילך בדרך הישר.

יש לנו לדעת שכל הקורות עימנו בעולם הזה הינם על פי ה', עד שאמרו חז"ל (חולין ז, ב) שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים על כך מלמעלה. וטוב נעשה אם נחזק בקרבנו ידיעה זו, כיון שאז נדע בברור שכל הפועל והסובב אותנו אינו משום שאנו מוצלחים מוכשרים ופיקחים, או מנגד חסרי מזל ולא מוצלחים וכו', אלא רק משום שזהו רצון ה'. וזוכר אני שהיהודים הכשרים והיראים במרוקו, היו נוהגים לומר תדיר 'הכל מאיתו יתברך, הוא כבר חשב ותיכנן את הכל'.

כשהייתי פעם בהונג קונג, באה לפני אשה מבוגרת וביקשה ממנה ברכה למות, כששמעתי את רצונה זה, הקשיתי לפניו שמוות טרם עת אינו ברכה אלא קללה ומדוע היא מבקשת ממני בקשה שכזו. השיבה לי אותה אשה שהיא מאסה בחייה חסרי התכלית והמטרה, לכן נפשה מבקשת למות. לאחר שבאתי עימה בדברים, נודע לי שאותה אשה היתה עשירה מופלגת ואפילו מטוס פרטי עמד לרשותה, אך הנה זה פלא, למרות חיי התענוגות והפינוק שבהם הורגלה, היא מאסה בחיים כיון שלא ראתה בהם תכלית ומטרה.

כשראיתי שאלו הם פני הדברים, אמרתי לאותה אשה שלא היתה שומרת תורה ומצוות, שמעתה והלאה תשתדל לאפות לכבוד שבת חלות מעשה ידיה, מתוך תקווה שאפייית החלות תכניס מעט תוכן וענין בחייה המשעממים. כשהיא שמעה את דברי, היא הסתכלה עלי בפליאה ואמרה לי שאפילו כוס קפה היא לא מכינה לעצמה וכיצד תאפה חלות. השבתי לה שנפשה מבקשת למות כיון שמעולם לא הורגלה בעול ועבודה ולכן כבר מאסה בחיי הפקרות ותענוג, והוכחתי לה כמה החופש שלה מעול הינו חופש מדומה ולא הוא זה שביא לה את האושר המיוחל. כעבור זמן מה אותה אשה התקשרה אלי ואמרה לי שאף היא אינה מאמינה על עצמה, אך היא החלה לאפות חלות לשבת ובעקבות זאת אף החלה בשמירת השבת, וחייה כבר אינם כה שחורים ורעים.

חשבתי שחיי של אשה זו באו ללמדני לקח ומוסר, שבזמן שהאדם אינו חי על פי ה' וכביכול משוחרר הוא מכל עול ודאגה, למרות כן חיייו אינם חיים. היות והנשמה שהיא רוחנית מבקשת לעצמה את עול התורה, ובאין עול תורה ומצוות שיחזיקו אותה בזה העולם, היא מעדיפה לשוב אל מקורה בעולם האמת. וכל אותם האנשים החושבים שחיי הפקר והוללות הם אלו המביאים אושר ושמחה לאדם, התבוננו והכירו באמת לאמיתה שרק חיים על פי ה' הם המתכון לאושר האמיתי.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרג". (יא טו)

ונתן הטעם "ואל אראה ברעתי", פירוש דבר הגורם רע לנפש שעליו יקפידו הצדיקים. והרעה אשר עליה צעק לבו היא שאם יהרגוהו ישראל יתחייבו כליה ונמצא שגרמו לו להענישם, גם לזה יחשב תחלואי הנפש על דרך מאמר (משלי יז, כו) "גם ענוש לצדיק לא טוב".

וכפל לומר "הרגני נא הרוג", לומר, שהרוג הוא אם לא יהרגוהו, כי ודאי שיהרגוהו ישראל. ואם כן כשה' הורג אותו אינו הורג אלא אדם הרוג, גברא קטילא קטיל. ותיבת "הרוג" נדרשת בניקוד שור"ק.

מן המעיין

"וזה מעשה המנרה מקשה זהב". (ת. ח. ד)

תמה רבי שאול מאמסטרדם זצ"ל בספרו 'בנין אריאל':

מדוע הוזקה התורה להזכיר לנו כאן את העובדה שהמנורה היתה עשויה 'מקשה זהב', הרי מקומם של הדברים הוא בפרשת תרומה, שם כותבת התורה את אופן עשית כלי המשכן ובכללם מנורת הזהב?

והביאור בזה הוא על פי דרשת חז"ל שלמדו מהמילה "בהעלתך" שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומיטיב. ואם כן מובן מדוע הזכירה התורה כאן שהמנורה היתה עשויה מקשה זהב, שאלולא כן היה מקום לתמוה מדוע הוזקק משה לעשות מדרגות בכדי שיוכל אהרן להיטיב את הנרות, הרי יכול היה לעשות את המנורה פרקים פרקים, וכשיבוא אהרן להיטיב את הנרות יוריד את הקנה למטה, יטיב אותו ויחזירו למקומו.

אולם מכיון שצוהו הקב"ה לעשות את המנורה "מקשה זהב" לא יכול היה משה לעשות באופן זה, ומעתה מובן מדוע הזכירה זאת התורה דוקא כאן, כאשר רומזת התורה לכך שעל משה לעשות מדרגות לצד המנורה.

"ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה". (י. כז)

ומה נבואה נתנבאו?

אמרו: "משה מת, יהושע מכניס את ישראל לארץ". (סנהדרין יז)

ובאמת יש מקום לתמוה, מה פשר ההדגשה "במחנה", וכי יש הבדל אם הם התנבאו בתוך המחנה או מחוצה לו?

כך מבאר רבי שמשון מאוסטרופולי זצ"ל, בדרך הרמז:

ראשי התיבות של משה מת יהושע מכניס הם 'ממים'.

והנה כאשר הוציאה בתיה בת פרעה את משה ממי היאור קראה את שמו 'משה' ונמקה זאת באמרה: "כי מן המים משתיהו". נצנצה בה רוח הקודש ולכן דקדקה ובמקום לומר 'כי ממים משתיהו' - אמרה 'מן המים משתיהו', שכוון שרצתה שמשוה עצמו יכניס את בני ישראל לארץ.

המלה 'ממים' היא ראשי התיבות של 'משה מת יהושע מכניס', על כן בתיה בת פרעה הוסיפה למלה 'ממים' שתי אותיות - 'נ' ו'ה' והפכה זאת ל'מן המים'.

עתה, כאשר סיפר יהושע למשה אודות נבואת אלדד ומידד וביקש לרמוז לו את תוכן נבואתם, לא אמר זאת בלשון סתמית 'אלדד ומידד מתנבאים', אלא אמר 'מתנבאים במחנה', ובכך התכוון לרמוז למשה שכביכול הם מחקו את האותיות 'נה' ממילותיה של בתיה 'מן המים', ונתורה המלה 'ממים' שכאמור, ראשי התיבות שלה הם 'משה מת יהושע מכניס'.

"והאיש משה ענו מאד". (י. ב. ה)

מרון הביט יוסף זיע"א, שואל על דברי חז"ל המציינים 'מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותם? מפני שהיו ענוותנים'. וכי מפני שהיתה בהם מידת הענוה, יהפך הדין ויקבע הלכה כמותם?

אכן, מבאר מרון כי כה חשובה מידה זו לפני הקב"ה, עד כדי כך שבזכות מידת הענוה, הם מכוונים אל האמת.

לאור זאת מבאר החיד"א בספרו 'יוסף תהילות' את הפסוק "דרך עניים במשפט וילמד עניים דרכו" (תהלים כה, ט); כי הוא יתברך ידרך עניים במשפט, שיקבע הלכה כמותם, כמו בית הלל. ואם תקשה וכי בגלל הענוה, יהיה היפך הדין? לזה המשיך ואמר "וילמד עניים דרכו", שהקב"ה בוחר בהם ומלמדם דרך האמת.

מסילות לאמונה

פרקים במסילות ישרים וארחות צדיקים

למשפט המפתח שחרט התנא רבי אליעזר (אבות ב. י) "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", ישנן השלכות רבות לחיי היום יום שלנו בהתנהגותינו הבסיסית. אין צורך להרחיק לכת בכדי למצוא הנהגות שהם פוגעות בכבודו של הזולת בעליל, הדוגמאות מצויות בינינו ועם מעט תשומת לב ניתן לאתר אותן ולהקפיד על קיומן.

כמה דברים אמורים?

דגש מיוחד נתנו חז"ל לכך שהאדם צריך להסתיר את החומרות שהוא נוקט בהם, מכיון שבהבלטת החומרות יש משום פגיעה באחרים שאינם רוצים לעשות לפנים משרות הדין, ובכך נראה כאילו הם אינם יראי ה' כמוהו (פני משה' על הירושלמי ברכות א.ט).

להוראה זו ניתן למצוא בתשובה שכתב הרדב"ז (שו"ת רדב"ז ח"ד סימן אלף שסח); "שאלת ממני ידידי אודיעך דעתי במה שהחמירו קצת החכמים שלא לאכול בשחיטת מקצת שוחטי הקהל יצ"ו מפני שאינם נזהרים או מפני שיצאת טרפה מתחת ידם. וכשמזמין אותם אחד מבעלי בתים חוששין אפילו לגיעולי הכלים ומגעילים אותם, אם מחוייבים הם אפילו לפי דעתם או לא?"

ועל כך הרדב"ז משיב תשובה הלכתית שבסופה הוא

אנשי אמונה

ארחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

הצדיק רבי מאיר פינטו זיע"א, שח באזני מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א, שכ"ק רבי חיים פינטו הגדול זיע"א כתב מאה חמישים בקשות כנגד ספר תהילים. והוסיף, כי לרבי חיים פינטו הקטן זיע"א היה כלי זמר כמין כינור, ובו ארבעה מיתרים שכוונו כנגד ד' יסודות, דומם, צומח, חי ומדבר.

כל מיתר בכינור היה מפיק שבע סוגי קולות, המכוונים כנגד שבע ספירות.

בביאור הענין, הסביר מו"ר שליט"א: "כאשר הצדיק היה מנגן, בודאי הוא קישר אז על ידי השירה את כל העולמות - אבי"ע (אצילות, בריאה, יצירה, עשייה). שכן ידוע עפ"י הסוד כי האדם הוא המקשר את כל העולמות, ודרכו עוברים כל הצינורות אל המקור. ועיין בזה בספר חסד לאברהם לרבי אברהם אזולאי זצ"ל, מה שמסביר בענין עיי"ש".

"ונראה לי הקטן, עבד לאדוני ונכד לכ"ק זקיני רבי חיים פינטו זיע"א, משום כך אין רוח הקודש יכולה לשרות על הנביא אלא מתוך שמחה, כמו שראינו אצל אלישע הנביא ואצל שאול המלך ועוד, ששרתה עליהם רוח הקודש רק כאשר ניגנו לפניהם בכינור. כיון שעל ידי השמחה - אזי הנביא היה מקשר את כל העולמות, ורק דרך השמחה שורה עליו רוח הקודש או נבואה".

שירה תציל ממות

באחד ממוצאי שבת קודש, יצא רבי חיים זיע"א מביתו עם הגבאי שלו, בדרך הם פגשו את מר קרושי, ורבי חיים זיע"א ביקש ממנו שיצטרף אליו. השלשה נכנסו לביתו של יהודי פלוני, שם מצאו אנשים אומרים תהילים בבכיות ליד מיטת חולה שנטה למות. כשהתעניין רבי חיים זיע"א על סיבת החולי של החולה, השיבו לו בני הבית שאותו יהודי בלע קוץ, הקוץ נתקע בגרונו והוא עומד למות.

בנו של מר קרושי סיפר למו"ר שליט"א, שרבי חיים זיע"א לא הראה כל סימני דאגה, הוא הודיע לבני הבית בנחרצות: "עדין לא הגיע זמנו של זה למות". לאחר מכן, ביקש הצדיק ממר קרושי שישב לידו, וישיר ביחד עמו פיוטים קדושים. והנה כשהתחילו שניהם לשיר, החל החולה להקיא, הוא הקיא זמן רב עד שהקוץ יצא מגרונו.

שלא יפגע בציציותיו באנשים הסמוכים אליו. "בעת שעסוקים בהכנות לשבת וליום טוב, במיוחד בימי החורף, יש לחוש שמרוב החיפזון והבהילות בערבי השבתות והחגים - עלול האדם לפגוע בכבוד בני ביתו. לכן טוב שיתבונן בענין זה מראש, ויזהר במשנה זהירות ממכשול חמור זה".

ובאמת מצינו שמפני הזהירות הגדולה שבה נקטו חכמינו זכרונם לברכה, בכבודו של כל אדם מישראל, הם תיקנו כמה תקנות שבבסיסן עומד הרעיון שלא לבייש אתמי שאין לו ואתמי שאין בו.

בין התקנות המפורסמות; העולה לתורה, אינו קורא בעצמו את הקריאה [למעט בחלק מקהילות תימן שעד היום העולה לתורה הוא עצמו קורא את הקריאה. וכמובן שהעולה יודע על כך מבעוד יום בכדי שיוכל להכין את עצמו כראוי] וזאת בכדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרוא.

מטעם זה נהוג שהמקדש אשה אינו מברך את השבע ברכות בעצמו, בכדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך.

עוד תיקנו בענין קבורת המת, שמלפנים בישראל רווח המנהג לקבור את המת בבגדים יקרים [ובכך היו מראים את גודל האמונה בתחיית המתים], במנהג זה היהטמון קלקול גדול לפי שהעניים לא יכלו לעמוד בהוצאה כספית זו. כך אמרו בגמרא (מועד קטן כז:): "בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו, עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין. עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן, ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן".

כאמור, אלו דוגמאות אחדות המעידות על הזהירות הגדולה שראו חכמים צורך לאלפנו בינה, במבטם הטהור והזך כיצד לכלכל את צעדינו ולהעניק כבוד לכל אדם ואדם באשר הוא.

קובע "אלא עכ"פ אם ירצה להחמיר על עצמו אפילו בכיוצא בזה, יכבד וישב בביתו, שגורם למחלוקת גדולה ולשנאת חנם ולחילול השם בר מינן".

בהקשר לכך, כדאי לציין את הנהגת הנפלאה של רבי ישראל מאיר הכהן מראדין בעל החפץ' חיים זצ"ל, שהוא היה מחמיר על עצמו שלא לאכול בפסח 'מצה שרויה', ובכל זאת כשבא לביתו אורח שלא הקפיד באכילת 'שרויה', החפץ' חיים הקל בענין זה לכבודו של האורח.

ברוח רעיון זה העלה רבי משה יעקב וינגרטן שליט"א בספרו 'דרכי אבות' (ח"ב עמ' ת"כ) מספר נקודות ממשק שבהם האדם עלול להגיע לכדי פגיעה בכבודו של הזולת:

"אורח שישב במקומו של מתפלל קבוע, ראוי להדר ולא להעיר לו על כך. אמנם אם בכוונת האורח להמשיך ולהתפלל במקום זה לתקופה ממושכת - אין צורך להדר בזה".

"כהן החולץ מנעליו לנשיאות כפיים, יצניע אותם משום כבוד הציבור".

"בעל קורא שטעה במקום שהענין משתנה - מחזירים אותו. אבל אם טעה בניקוד, או בנגינת הטעם, שאין הענין משתנה, אין מחזירים אותו".

"יש אנשים שמיראת הדין בימים הנוראים הם מרצינים את פניהם, ונמנעים מלקיים את חובתם המוסרית לקבל כל אדם בסבר פנים יפות. ונמצא שהרהורי התשובה שלהם באים בעבירה, בבחינת; טובל ושרץ בידו".

"מי שאשתו נעדרת מן הבית בזמן הדלקת נרות חנוכה, וחושש שאם ילדיק קודם לבואה - היא עלולה להקפיד עליו. יש מי שאומר שימתין לה עד שתבוא ואחר כך ידליק, כמו שמצינו בגמרא שמשום שלום בית נר שבת עדיף מנר חנוכה".

"המתעטף בציצית יקפיד בזמן העיטוף